

TOESPRAAK

Van Thomas Leysen

Betreft VBO-Forum

Datum 22 april 2009

Dames en Heren Ministers,
Dames en Heren,
Beste collega's,

Eén jaar geleden, tijdens mijn eerste toespraak als VBO-voorzitter, stelde ik: "Ontwikkelingen die niet duurzaam zijn, komen per definitie tot een einde. De vraag is echter of we deze evoluties tijdig kunnen ombuigen om alsnog een "hard landing" op wereldvlak te vermijden." Einde citaat.

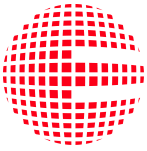
Ondertussen weten we hoe hard de landing kan zijn als er een einde komt aan een periode van niet-duurzame groei. De economische ontwikkeling van het laatste decennium was immers niet gebouwd op duurzame fundamenten, maar artificieel gedopeerd en gekenmerkt door een overmatige en niet-transparante schuldopbouw, door groeiende globale onevenwichten en door het onvoldoende in rekening brengen van de draagkracht op lange termijn van onze planeet.

De onzachte landing die we sindsdien gemaakt hebben, uitte zich in eerste plaats in een diepgaande financiële crisis die uitmondde in een nagenoeg globale recessie en die in vele landen bovendien nog een belangrijke nasleep zal kennen in de vorm van een zware budgettaire ontsporing.

De globale recessie zal nog een lange schaduw werpen, maar persoonlijk geloof ik dat we ons dicht bij het dieptepunt bevinden. In de tweede jaarhelft hebben wij uitzicht op de eerste tekenen van een schuchtere herleving van de economische activiteit. Maar ook al zal de groei hernemen, toch ben ik van mening dat we ons best mentaal voorbereiden op lagere groeivoeten in de westerse wereld, niet in het minst omdat we er alle belang bij hebben dat de volgende groeifase nu wel meer duurzame kenmerken zou vertonen.

Voor een dergelijke duurzame groei zal het vinden van de juiste antwoorden op het energie- en klimaatvraagstuk een uiterst belangrijke plaats innemen. Dit wordt immers wellicht de meest alomvattende uitdaging voor de wereld in de eerste helft van de 21ste eeuw. We mogen ons hiervan niet laten afleiden door de crisis en haar kortetermijnimperatieven, en we mogen ons niet in slaap laten wiegen door de momenteel lagere energieprijzen. We moeten vermijden dat we pas echt handelen nadat we ook op dit gebied een "hard landing" doorgemaakt hebben.

Zoals een Amerikaanse vriend van mij het uitdrukte: "We have also been borrowing from our planet without a clear plan on how to pay back...". Héél veel zal dus moeten

> Vervolg 1 van de toespraak van 22 april 2009

gebeuren om de uitstoot van broeikasgassen te kunnen beperken tot de doelstellingen die resulteren uit de huidige wetenschappelijke consensus. Nóg meer zal moeten gebeuren om tegelijkertijd de energiebevoorrading te vinden voor een wereld die naar 9 miljard mensen evolueert in de komende 40 jaar.

Monseigneur, Dames en Heren,

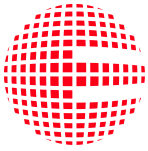
Energie-efficiëntie kan niet het enige antwoord op deze uitdagingen zijn. Maar we kunnen er niet om heen en we moeten er bij voorrang werk van maken, zoals vele sprekers reeds te kennen hebben gegeven. Een krachtdadige aanpak op dit gebied kan op zijn eentje al bijna de helft van de noodzakelijke verminderingen van de CO₂-uitstoot opleveren, en dat met veel lagere kosten dan vrijwel alle andere denkbare maatregelen. De vermindering van de noodzaak om fossiele brandstoffen in te voeren vermindert ook onze blootstelling aan geopolitieke risico's, vrijwaart onze handelsbalans en bewaart een deel van de beperkte energiebronnen voor de toekomstige generaties.

Maar energie-efficiëntie is ook, en vooral, een formidabele buitenkans voor de komende jaren. Innoveren en sneller dan de anderen alle maatregelen implementeren met een aantrekkelijk rendement vormt een garantie voor toekomstige competitiviteit. Dit is des te belangrijker omdat van de er bij de ervaren waarnemers weinigen zijn die verwachten dat de huidige relatief lage prijzen voor een vat ruwe olie behouden gaan blijven wanneer de groei weer aantrekt. En nu investeren in energie-efficiëntie zal op korte termijn worden omgezet in jobcreatie.

De McKinsey-studie die vandaag wordt voorgesteld, is duidelijk. Ondanks de vele goede initiatieven van de politieke wereld, de talrijke innoverende benaderingen die door heel wat ondernemingen werden ontwikkeld en het daadkrachtig en efficiënt optreden van de industrie, is België over het geheel genomen geen koploper. Vooral wat de energieprestaties van onze gebouwen betreft, is het verschil met de ons omringende landen schrijnend.

We mogen dit echter niet zo zeer zien als een vaststelling dat we gefaald hebben, maar veeleer als een immense buitenkans voor ons land. McKinsey raamt het potentieel inzake vermindering van primaire energie tegen 2030 op 30%, vergeleken bij een "business as usual"-aanpak. Voor ons op het VBO is het duidelijk dat de "business as usual" niet volstaat, nu de Verenigde Staten, Nederland, Frankrijk en zoveel andere landen een veel ambitieuzer beleid gaan voeren.

Daarom stelt het VBO vandaag een aantal pistes voor om over te schakelen naar een hogere versnelling, om van België één van de wereldleiders inzake energie-efficiëntie te maken tegen 2030. Zij hebben betrekking op de industrie, het transport, de gebouwen en meer algemeen ook op opleiding en vorming.

> Vervolg 2 van de toespraak van 22 april 2009

De industrie is de enige sector die in de laatste jaren belangrijke verbeteringen heeft opgetekend. Ook gemeten in CO₂-uitstoot is de verbetering opmerkelijk geweest, daar waar de emissies verbonden aan gebouwen en transport sinds 1990 nog in belangrijke mate zijn gestegen. De aanpak van de convenanten en de accords de branche heeft dus gewerkt. Het komt er nu op aan dit momentum aan te houden na 2012, wanneer de huidige akkoorden aflopen.

Dit zal des te belangrijker zijn omdat bedrijven ten gevolge van een moeilijkere kredietmarkt geneigd zouden kunnen zijn om hun investeringen terug te schroeven. Daarom stellen wij voor, de huidige mechanismen voort te zetten na 2012, maar ze uit te breiden, door toe te laten dat projecten ook over de grenzen van de industriële site heen worden meegenomen, en ze aan te vullen met een nieuw financieringsmechanisme. Hiervoor stellen wij de oprichting voor van een fonds dat gespijsd zou worden met de opbrengsten van de veiling van de emissierechten, zoals voorzien door de Europese regelgeving. Wij willen dus als het ware een "Green Bank" in het leven roepen.

Concreet zouden bedrijven zich ertoe verbinden alle investeringen met een rendement van meer dan 10% uit te voeren. Voor deze investeringen met een rendement van meer dan 15% zouden de bedrijven dit volledig op eigen kracht moeten financieren. Voor investeringen met een IRR tussen 10 en 15% zou echter de helft gefinancierd worden door de Green Bank, door middel van een achtergestelde lening tegen een tarief dat dicht bij dat van de staatsobligaties zou liggen. Voor investeringen met een rendement tussen de 6 en de 10% die maatschappelijk nog altijd wenselijk zijn, zou het interventiepercentage van de Green Bank tot 90% kunnen belopen. Hierdoor verzekeren we een uiterst zinvolle herinjectie van de middelen uit de emissierechtenveiling in verdere energie-efficiëntie. Tegelijkertijd vermijden we dat de capaciteit van de ondernemingen om te investeren in andere strategische projecten wordt gehypothekeerd.

Op het gebied van transport is het privéwagenpark de grootste energieverbruiker. Hier zouden we snel werk moeten maken van een groene fiscaliteit, en de taxatie bij aanschaf van een wagen uitsluitend baseren op de milieuprestaties ervan. Ook zouden alle ondernemingen die beschikken over een vloot bedrijfswagens een echte "green car policy" dienen in te voeren, die de aankoop van energiezuinige wagens promoot en iedereen aanzet tot eco-driving.

Maar wij moeten ook verder kunnen kijken. Wij hebben alle belang bij een grondige reflectie over het potentieel om hier koploper te worden bij de invoering van elektrische wagens en plug-in hybrids. De karakteristieken van onze mobiliteit, met korte gemiddelde afstanden, beperkte afgelegde kilometers per dag en proportioneel veel stedelijk verkeer, lijken zich ertoe te lenen om van België een zogenaamde "early mass adopter" van de nieuwe aandrijvingsconcepten te maken. Wij stellen voor om onmiddellijk een expertengroep ermee te belasten hierover binnen een korte termijn een haalbaarheidsstudie te maken, eventueel in Beneluxverband. Een doorbraak op dit vlak

> Vervolg 3 van de toespraak van 22 april 2009

zou mooi aansluiten bij toekomstgerichte sectorale en regionale initiatieven. Dit zou ook een beslissende impuls kunnen geven voor een nieuw elan voor onze automobielsector.

Werk maken van betere verkeerdoorstroming, een toekomstgerichte investeringspolitiek in openbaar vervoer en een grondige logistieke reflectie binnen de bedrijven zijn evenzeer nodig.

Het grootste besparingspotentieel ligt echter duidelijk bij de gebouwen, die allen samen verantwoordelijk zijn voor zo een 35% van de energieconsumptie in ons land, maar die volgens McKinsey 48% van de mogelijke besparingen voor hun rekening nemen.

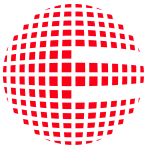
Hier ligt de voornaamste sleutel uiteraard in de isolatie en renovatie van ons gebouwenpark, één van de oudste en minst energie-efficiënte van heel Europa. Hier moeten we de inspanningen die in de laatste jaren vanuit het beleid geleverd werden, en die recent tot enig succes hebben geleid, verder versterken. De energiecificaten, die nu alleen verplicht zijn bij de verkoop en de verhuring van gebouwen, moeten geleidelijk aan verplicht worden voor alle bestaande gebouwen. Tegen 2015 zouden alle grote kantoor- en appartementsgebouwen erover moeten beschikken, tegen 2018 elke woning in dit land. Bovendien zouden zij, naast de actuele energieprestaties van het gebouw, omstandiger moeten weergeven wat de meest efficiënte en rendabele investeringen zijn, en zouden ze meteen de link met de bestaande stimuli moeten maken.

De overheid moet eveneens eindelijk haar voorbeeldfunctie waarmaken. Tegen 2015 moeten alle overheidsgebouwen voorzien zijn van hoogrendementsbeglazing, isolerende daken en efficiënte verwarmingssystemen.

En wat de nieuwbouw betreft, willen wij sneller gaan met de invoering van ambitieuzere normen, concreet naar een E50-norm in 2015, vergelijkbaar met wat Frankrijk ook voorop stelt.

Om al deze pistes te concretiseren, is investeren in opleiding een conditio sine qua non. Een meer gestructureerde bewustmaking moet beginnen op school. Ze moet worden gevolgd door een niet langer facultatieve maar verplichte opleiding in energie-efficiëntie in het technisch en hoger onderwijs in alle betrokken disciplines. Ten slotte moeten de verschillende actoren met goed doordachte mediacampagnes nog verder bewust worden gemaakt.

Al deze pistes ten uitvoer leggen, vergt gestage en gecoördineerde inspanningen. Maar er staat heel wat op het spel. Als we er in slagen het potentieel dat de deskundigen van McKinsey hebben vastgesteld aan te spreken, zou dat een besparing betekenen van 5,2 miljard euro op onze energiefactuur bij de huidige energieprijzen. Daarmee zullen minstens 20.000 bijkomende banen worden gecreëerd. En de strijd tegen de klimaatopwarming zou al gedeeltelijk gewonnen zijn.

> Vervolg 4 van de toespraak van 22 april 2009

Monseigneur, Dames en Heren Ministers,

Eén van de hinderpalen voor de implementering van de energie-efficiëntie op grote schaal is dat ze de toevoeging van vele maatregelen op een hele reeks niveaus vereist, en dit op een gecoördineerde wijze. Jammer genoeg vloeit energie-efficiëntie zelden voort uit één enkele spectaculaire maatregel. Dat geldt op ondernemingschaal en a fortiori op de schaal van een land.

Het is dus een doelstelling waarvoor het echt de moeite loont er klaar voor te staan.

Daarom doe ik vandaag een oproep tot alle machtsniveaus, ieder voor hun bevoegdheidsgebied, om samen met de bedrijfswereld een gemeenschappelijk energiepact uit te werken. Dit pact moet uitgaan van de gedeelde ambitie om van België tegen 2030 een koploper inzake energie-efficiëntie te maken. Daartoe zullen we moeten voortbouwen op de al bestaande troeven en het beleid dat werkt verder moeten blijven implementeren. We zullen dit moeten aanvullen met een hele reeks nieuwe maatregelen en met een concreet en uitnodigend implementeringsprogramma. Het VBO, en de andere werkgeversorganisaties die hebben meegewerkt aan de voorbereiding van dit initiatief, staan klaar om deze uitdaging aan te gaan. We zijn er op gebrand, omdat we ons bewust zijn van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid tegenover de toekomstige generaties, maar ook van de kansen voor onze ondernemingen om ons te differentiëren en onze concurrentiekracht op korte en middellange termijn te vergroten.

Daarom hebben wij vandaag zeer concrete pistes gelanceerd. Ze kunnen wellicht nog verbeterd worden en zijn het in ieder geval waard dat we er uitvoeriger over discussiëren. Maar laten we vooral handelen. Laten we dit energiepact uitwerken. We mogen deze kans om België en zijn gewesten te positioneren in een nieuwe groene economie waarin efficiënt omspringen met de hulpbronnen een sleutelrol speelt niet laten liggen. Deze groenere economie is een noodzakelijke voorwaarde om onze welvaart duurzaam te maken.

Van België tegen 2030 een koploper inzake energie-efficiëntie maken, is een ambitieuze doelstelling. Toch ben ik ervan overtuigd dat we daar in kunnen slagen. Yes we can. We moeten het alleen echt willen en ons ertoe engageren •